

УДК 378.147.091.3 : 613.96

О. М. Василенко

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ТА МОЛОДДЮ

© Василенко О. М., 2015
orcid.org/0000-0001-7443-386X

У статті висвітлюється питання професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій у роботі з дітьми та молоддю. Проводиться аналіз рівня готовності майбутніх фахівців з соціальної педагогіки до формування ціннісного ставлення дітей до життя і здоров'я.

Аналізуються навчальні плани та програми підготовки майбутніх соціальних педагогів і визначається, що зміст циклу професійної та практичної підготовки розкривається через цілу низку дисциплін, які, за умови перегляду та вдосконалення робочих програм їх викладання, можуть досить повно забезпечити підготовку фахівців до використання здоров'язбережувальних технологій. Визначаються перспективні напрями діяльності, пропонуються шляхи збагачення змісту навчальних дисциплін.

Пропонується збагачення змісту дисциплін фундаментального, загально-професійного та професійно-практичного циклу відомостями про психолого-педагогічні механізми формування у дітей ціннісного ставлення до життя і здоров'я; про шляхи та засоби формування та зміцнення здоров'я людини; форми та методи соціального виховання дітей, стимулювання їх до примноження свого здоров'я.

Ключові слова: соціальний педагог, дитина, молодь, здоров'я, здоров'язбережувальні технології, здоровий спосіб життя

Василенко .Н. Содержание подготовки будущих социальных педагогов к применению здоровьесберегающих технологий в работе с детьми и молодежью.

В статье освещается вопрос профессиональной подготовки будущих социальных педагогов к использованию здоровьесберегающих технологий в работе с детьми и молодежью. Проводится анализ уровня готовности будущих специалистов в социальной педагогике к формированию ценностного отношения у детей к жизни и здоровью.

Анализируются учебные планы и программы подготовки будущих социальных педагогов и определяется, что содержание цикла профессиональной и практической подготовки раскрывается через целый ряд дисциплин, которые, при условии пересмотра и совершенствования рабочих

программ их преподавания, могут достаточно полно обеспечить подготовку специалистов к использованию здоровьесберегающих технологий. Определяются перспективные направления деятельности, предлагаются пути обогащения содержания учебных дисциплин.

Предлагается обогащения содержания дисциплин фундаментального, профессионального и профессионально-практического цикла сведениями о психолого-педагогических механизмах формирования у детей ценностного отношения к жизни и здоровью; о путях и средствах формирования и укрепления здоровья человека; формах и методах социального воспитания детей, стимулирование их к приумножению своего здоровья.

Ключевые слова: социальный педагог, ребенок, здоровье, здоровьесберегающие технологии, здоровый образ жизни.

Vasilenko O. Contents of future social workers to use healthbereches technologies in work with children and youth.

The article deals with the question of training future social workers to use zdorov'yazberezhuvalnyh technologies in work with children and youth. The analysis of the level of future specialists in social pedagogy to the formation of value attitude of children to life and health.

Analyzed curricula and training programs for future social workers and determined that the contents of the cycle of professional and practical training is revealed through a series of courses that are subject to review and improve their teaching work programs can provide adequately trained professionals to use zdorov'yazberezhuvalnyh technologies. Identify promising directions, the ways of enriching the content of subjects.

It is proposed to enrich the content of the fundamental sciences, general-professional and professional practice cycle data on psychological and pedagogical mechanisms of children valuable attitude to life and health; ways and means of formation and improvement of human health; forms and methods of social education of children, encouraging them to augmenting their health.

Key words: social educator, child, health, healthy lifestyle.

Постановка проблеми. Погіршення здоров'я молодого покоління через невідповідність вихованців ДНЗ та учнів шкіл до знаходження в умовах значного психофізичного навантаження та недостатню дієвість здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховному процесі закладів освіти сьогодні становлять найбільш болючу педагогічну проблему. Регулювати і регламентувати розв'язання низки актуальних проблем охорони здоров'я підростаючого покоління наша держава намагається за допомогою затверджених у різні роки національних і цільових програм: Національна програма «Репродуктивне здоров'я»; Цільова комплексна програма «Фізичне

виховання – здоров'я нації»; Національна програма забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД; Міжгалузева комплексна програма «Здоров'я нації», реалізація яких передбачає введення у практику сучасних освітніх закладів здоров'язбережувальних технологій, які є важливим елементом здоров'язбережувального освітнього простору і включають взаємозв'язок всіх факторів педагогічного процесу, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я дитини на всіх етапах її розвитку та виховання.

Зазначене висуває нові вимоги до професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів – фахівців, до обов'язків яких входить піклування про прищеплення молодому поколінню здорового способу життя, формування здоров'язбережувальної поведінки. Формування відповідних знань, умінь та навичок у майбутніх фахівців необхідно забезпечувати під час навчання у вищому навчальному закладі задля підвищення їхньої грамотності в галузі збереження і зміцнення духовно-морального, соціального, фізичного і психічного здоров'я вихованців та учнів, пропагуванні здорового способу життя, популяризації фізичного виховання і спорту. Для того, щоб належним чином здійснювати здоров'язбережувальну діяльність студенти – майбутні соціальні педагоги повинні володіти відповідними здоров'язбережувальними технологіями і застосовувати їх на практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні поняття «здоров'язбережувальні технології» у контексті їх безпосередньої розробки застосовується у дослідженнях Т. Бичкової, М. Безруких, О. Бутакової, Є. Пужаєвої, М. Смирнова, І. Соколової, В. Сонькіна, І. Чупахи та ін. Розробляються основи впровадження здоров'язбережувальних освітніх та медико-педагогічних технологій у навчально-виховний процес закладів освіти (М. Булатова, В. Волканова, О. Куц, А. Рудакова, Г. Ричкова, В. Стасенко, Ю. Усачьов та ін.).

Проблеми професійної підготовки соціальних педагогів як суб'єктів соціального виховання молодого покоління протягом останнього часу стали предметом наукових досліджень як в Україні (С. Архипова, О. Безпалько, Р. Вайнола, Г. Єфремова, І. Зверєва, А. Капська, Л. Коваль, І. Козубовська, Н. Кривоконь, Г. Лактіонова, С. Литвиненко, І. Мигович, Л. Міщик, В. Поліщук, Г. Попович, С. Харченко, Л. Штефан та ін.), так і в Росії

(М. Богуславський, В. Бочарова, М. Галагузова, Ю. Галагузова, І. Зимня, Г. Корнетов, В. Масленнікова, А. Соловйов, Є. Холостова, Б. Шапіро й ін.). Соціально-педагогічні аспекти виховання дітей дошкільного віку досліджували Т. Алексеєнко, С. Болтівець, О. Кононко, Т. Поніманська та ін.

Підготовкою майбутніх соціальних педагогів до роботи з віковим різними групами дітей та молоді щодо прищеплення ним навичок здорового способу життя, розуміння життя та здоров'я людини як найвищої соціальної цінності, запобігання ризикованої поведінки, безпеки життєдіяльності займалися О.Галагузова, В. Горащук, Н. Зимівець, С. Омельченко, Г. Пономарьова, Н. Тарасенко, О. Шароватова. Питання підготовки педагогічних кадрів до навчання дітей дошкільного віку життєзбереження у виховній роботі висвітлювалися у працях Н. Єдимская, М. Котик, Л. Михайлов, С. Проскурин, Ю. Репін.

Проведені вченими дослідження не вичерпують усіх питань щодо основ підготовки спеціалістів нової генерації, гостро актуальним залишається проблема збагачення змісту їх підготовки інформацією щодо здоров'язбережувальні технології.

Мета статті – обґрунтування необхідності збагачення змісту підготовки фахівців інформацією щодо основ упровадження у навчально-виховний процес здоров'язбережувальних технологій, організації здорового способу життя вихованців та учнів, методів та форм прищеплення їм здоров'язбережувальної поведінки як умови професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до майбутньої діяльності.

Виклад основного матеріалу. Педагогічні умови складають те середовище, в якому професійна та особистісно-смилова готовність студентів формується, існує і розвивається. Тому з'являється необхідність створення сприятливих педагогічних умов для забезпечення підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій у роботі в закладах освіти.

Серед важливих завдань сучасного соціального педагога що працює у навчальному закладі визначається виховна робота з дітьми, де одним з пріоритетних напрямів є виховання в них поваги до свого здоров'я, формування ціннісного ставлення до нього. Саме такий важливий аспект майбутньої професійної діяльності має виступати орієнтиром для збагачення змісту

професійно-педагогічної підготовки майбутніх соціальних педагогів. Тож важливою умовою підготовки майбутніх соціальних педагогів до упровадження здоров'язберігаючих технологій у навчально-виховний процес сучасних закладів освіти є збагачення змісту їх професійно-педагогічного навчання проблематикою щодо здоров'я та здорового способу життя, формування в них технологічного підходу до організації соціально-педагогічної діяльності у напрямі здоров'язбереження [2].

Вважаємо, що для забезпечення підготовки фахівців до використання здоров'язбережувальних технологій у навчальних закладах увесь зміст їх педагогічної освіти, а, у першу чергу, дисципліни циклу фундаментальної, загально-професійної та практичної підготовки, необхідно наситити проблематикою здоров'язбереження, питаннями, що забезпечують розуміння студентами його аксіологічного сенсу, проблемами розвитку ціннісного ставлення до свого життя і життя оточуючих, відомостями щодо дієвих шляхів та засобів залучення дітей до здоров'язбережувальної діяльності [1].

Аналіз навчальних планів та програм підготовки майбутніх соціальних педагогів показує, що зміст циклу професійної та практичної підготовки розкривається через цілу низку дисциплін, які, за умови перегляду та вдосконалення робочих програм їх викладання, можуть досить повно забезпечити підготовку фахівців до використання здоров'язбережувальних технологій. Серед таких дисциплін, наприклад «Людина у сучасному соціумі», «Безпека життєдіяльності», «Анатомія, фізіологія та гігієна», «Загальна, вікова та педагогічна психологія», «Валеологія», «Основи екології», «Основи медичних знань», «Основи соціалізації особистості» «Соціально-педагогічна діяльність у сфері дозвілля», «Соціально-педагогічна діяльність в закладах освіти», «Загальна педагогіка», «Соціальна педагогіка», «Основи інклюзивної освіти», «Основи соціально-педагогічної діагностики», «Основи соціально-педагогічного тренінгу», «Технології діяльності соціального педагога», «Методика виховної роботи в дитячих оздоровчих таборах», «Технологія роботи соціального гувернера», «Педагогічні технології», «Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями», «Превентивна педагогіка», «Превентивна соціально-педагогічна діяльність», «Соціально-педагогічні технології збереження та відновлення здоров'я людини», «Основи формування екокультури особистості». До їх змісту було б доречно внести теми, які

сприяють розумінню студентами виховання як одного з головних чинників, що забезпечують засвоєння підростаючими поколіннями основ здоров'язбереження; усвідомленню проблем зміцнення здоров'я у процесі використання здоров'язбережувальних технологій; розумінню того, що соціальний педагог у системі дошкільної освіти виступає одним з головних суб'єктів формування у вихованців та учнів ціннісного ставлення життя і здоров'я.

Зміст дисциплін фундаментального, загально-професійного та професійно-практичного циклу має бути збагаченим відомостями про психолого-педагогічні механізми формування у дітей ціннісного ставлення до життя і здоров'я; про шляхи та засоби формування та зміцнення здоров'я людини; форми та методи соціального виховання дітей, стимулювання їх до примноження свого здоров'я.

На нашу думку, найбільші можливості у напрямі посилення підготовки майбутніх соціальних педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій у навчальних закладах містить зміст професійно-практичних дисциплін, оскільки є значним за обсягом й забезпечує набуття базових та спеціальних знань, умінь та навичок, що безпосередньо пов'язані з майбутньою професійною діяльністю фахівців щодо здоров'язбереження дітей. Так, до змісту дисципліни «Людина у сучасному соціумі» необхідно включити питання: «Ціннісний зміст поняття «здоров'я», що забезпечить розкриття відповідного аспекту розуміння сутності поняття «здоров'я» і «здоров'язбереження», його характеристик і показників; «Здоров'язбережувальна діяльність громади», що висвітлюватиме місце цього, важливого для підготовки майбутніх соціальних педагогів, у громадській діяльності, державній політиці тощо; «Здоров'язбереження молоді як важливий напрям діяльності ЗМІ» для роз'яснення студентам сутності та особливостей соціального виховання молоді у сучасному Інтернет-просторі, телебаченні, кінематографі, мультиплікації та можливостей використання мистецьких доробків у просвітницькій діяльності зі здоров'язбереження.

При вивченні дисципліни «Соціально-педагогічна діяльність у сфері дозвілля» особливу увагу слід приділити висвітленню сутності, особливостей, складових та методичних основ такого основного виду професійної діяльності соціального педагога, як соціальне виховання дітей у дозвіллі, розкривши зміст

такого виховання як формування у дітей розуміння ціннісної здоров'я, через засвоєння тем «Настільні ігри зі здоров'язбереження», «Організація і проведення спортивно-оздоровчих заходів», «Кінематограф як сучасний засіб формування ціннісного ставлення до життя і здоров'я у дітей і молоді», «Інноваційні методики соціального виховання дітей».

Зазначимо, що при збагаченні змісту професійно-педагогічної підготовки студентів необхідно встановлювати вертикальні та горизонтальні міжпредметні зв'язки, дотримуючись принципу наступності у засвоєнні необхідних знань. Тому, зазначені теми до робочих програм дисципліни «Соціальна педагогіка», «Технологія діяльності соціального педагога», що вивчаються студентами денної форми навчання паралельно на 2-4 курсі, мають вноситися узгоджено, щоб висвітлені у межах першої методологічні питання здоров'язбереження дітей і використання здоров'язбережувальних технологій, набували конкретизації та методичного наповнення при вивченні другої.

Згідно навчальному плану підготовки фахівців на 3 курсі студенти вивчають ще дві дисципліни, що за умови збагачення їх відповідним змістом, забезпечуватиме підготовку майбутніх соціальних педагогів до використання здоров'язбережувальних технологій у роботі у роботі з дітьми та молоддю: «Основи соціально-педагогічної діагностики» та «Основи соціально-педагогічного тренінгу». Зміст першої з них, що спрямований, у першу чергу, на висвітлення закономірностей, причин виникнення девіантної поведінки у дітей, яка часто призводить до проявів недбалого ставлення до власного життя і здоров'я, шкідливих звичок, тощо, формування у студентів знань та вмінь щодо шляхів і способів вчасного їх виявлення і попередження.

Висновки. У цілому, на нашу думку, внесення до змісту підготовки майбутніх соціальних педагогів тем, пов'язаних із підготовкою студентів до впровадження здоров'язбережувальних технологій у роботу з дітьми та молоддю, сприятиме:

- усвідомленню здоров'я людини як особливої цінності в умовах інформаційно-технічного суспільства, у професійній діяльності, у загальнолюдські та особистій системі цінностей;

- розумінню сутності здоров'язбережувальних технологій як основи формування у дітей та молоді поваги до власного здоров'я та здоров'я оточуючих, прищеплення екологічної свідомості та природо- та

самозбережувальної поведінки;

- засвоєнню здоров'язбережувальних знань та вмінь, набуття досвіду використання оздоровчих технологій в освітніх закладах, педагогічних вмінь щодо формування у дітей та молоді базових навичок з основ здоров'я, умінь щодо ведення здорового способу життя;

- оволодіння технологіями оздоровлення вихованців та учнів в умовах навчання, створення умов, що дозволяють поєднати навчально-виховний процес з оздоровчим;

- розробляти та проводити заходи здоров'язбережувальної профілактики за допомогою різноманітних загальнооздоровчих засобів, спрямованих на попередження розвитку хвороб, полягають у розробці та апробації спецкурсу, що забезпечить збагачення змісту професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів до впровадження здоров'язбережувальних технологій у роботу з дітьми та молоддю у навчальних закладах.

Література

1. Омельченко С. О. Куратор академічної групи — домінуюча фігура у процесі формування здорового способу життя студентської молоді / С. О. Омельченко // Гуманізація навчально-виховного процесу : зб. наук. пр. — Вип. XXXIV — Слов'янськ : Вид. центр СДПУ, 2007. — С. 40–45.

2. Рассказова О. І. Програма соціально-педагогічної підтримки сімей, що виховують дітей з проблемами здоров'я як засіб розбудови інклюзивного суспільства / О. І. Рассказова // Наукові записки кафедри педагогіки : збірник наукових праць / за заг. ред. Л. С. Нечепоренко. — Харків, 2012. — Випуск XXIX. — С. 126-138.